

Témakör: Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők – Petőfi Sándor**Tétel:** Petőfi Sándor életútja és az életmű jelentősebb tényei**Feladat:** Mutassa be Petőfi Sándor életének, életművének, alkotói pályaképének fontosabb állomásait!**Kidolgozás:** (1823. január 1. Kiskőrös – 1849. július 31. Segesvár?)

A Bessenyei Györggyel kezdődő irodalmi megújulás Petőfi Sándor költészetével jutott el a csúcspontra: neve a magyar irodalmi közvéleményben összeforrott a költészet fogalmával. Művészléte a romantika kiteljesedését, de egyben annak meghaladását is jelentette. **Külföldön** máig ő a **legismertebb magyar költő**.

Diákélet:

Petőfi Sándor 1823. január 1-jén született Kiskőrösön. Apja **Petrovics István** mészáros-mester, anyja **Hrúz Mária** volt. 1824-ben a család Kiskunfélegyházára költözött (Petőfi ezért nevezi ezt a várost szülőhelyének *Szülőföldemen* [1848] című versében). Petőfi tanulmányait több iskolában végezte, és bár iskoláit soha nem fejezte be, később alapos műveltséget szerzett; tudott latinul, németül, franciául, angolul (Shakespeare-t is fordított). Édesapja 1838-ban a dunai árvízben tönkrement. **1839-ben Pesten a Nemzeti Színház** kisegítő munkása lett, egy ideig rokonainál volt házitartó Ostffyasszonyfán, majd **Sopronban** beállt önként **katonának** a császári seregbe (gyenge egészségi állapot miatt azonban hamar leszerelték).

Vándorévek:

Leszerelése után Petőfi évekig vándorolt az országban. Sopronból **Pápára** ment. Itt ismerkedett meg és kötött barátságot **Jókai Mórral**. 1842-ben az *Athenaeum* című folyóiratban megjelent nyomtatásban első verse (*A borozó*). Petőfi **ismét színész** lett: **Székesfehérváron**, majd **Kecskeméten** szerepelt. Ezután **Pozsonyba** került, ahol az *Országgyűlési Tudósítások* másolásából élt. 1843 nyarát Pesten és **Gödöllőn** töltötte. Itt került kapcsolatba a **pesti értelmiségi ifjúsággal**, és rendszeresen járt a **Pilvax kávéházba**. **1843 őszén Debrecenben ismét színész** lett, de hamarosan végleg feladta színészi terveit. 1844-ben összeírta addigi legjobb verseit, gyalog Pestre ment, és felkereste **Vörösmartyt**. Az ő ajánlatára a **Nemzeti Kör** vállalta verseinek kiadását.

Az elismert költő:

Vörösmarty és **Bajza József** támogatásával **Vahot Imre** vette maga mellé Petőfit segéd-szerkesztőnek az 1844-ben induló *Pesti Divatlap*hoz.¹ **1844-ben** jelent meg Petőfi *A helység kalapácsa* című komikus eposza, majd kiadták **első verses kötetét** *Versek 1842–1844* címmel. Pesten megismerkedett Vachott Sándor (Vahot Imre testvére) sógornőjével, a 15 éves **Csapó Etelkével**, de a lány váratlanul meghalt. Az emlékére írt költeményeket Petőfi egy versciklusba gyűjtötte össze (*Cipruslombok Etelke sírjáról*). **1845 márciusában** jelent meg a **János vitéz**, ami meghozta Petőfi számára az igazi sikert. 1845. március végén kilépett a *Pesti Divatlap* szerkesztőségéből. Ezután indult felvidéki körútjára, ahol lelkesen üdvözölte az ifjúság az ekkor már népszerű költőt (az erről az útról készült *Úti jegyzetek* című útirajza 1845 nyarán jelent meg). Egy újabb sikertelen szerelem következett Petőfi életében: megismerte a gödöllői **Mednyánszky**

¹ A divatlap a kor egyik népszerű folyóirattípusa volt: divatképek mellett szépirodalmi közleményeket, verseket, novellákat adott közre.

Bertát. 1845 őszén megkérte a lány kezét, de a lány apja hallani sem akart a házasságról. A Bertaszerelem verseit a *Szerelem gyöngyei* versciklusban adta ki Petőfi 1845 októberében. 1845 őszén megjelent második verses kötete (*Versek II.*). 1846 márciusáig leginkább szüleinél, Szalkszentmártonban tartózkodott (az itt írt 66 epigramma 1846-ban jelent meg *Felhők* címmel).

A fordulópont:

1846 tavasza fontos fordulópont Petőfi életében és költői útján. A *Levél Várady Antalhoz* című költői levele megváltozott, újra optimista hangulatát mutatja. 1846 márciusában újra visszatért Pestre, és tevékenyen részt vett az **irodalmi-politikai életben**. Elkezdte szervezni a **Tízek Társaságát** (tíz fiatal író szövetsége volt a lapkiadókkal szemben). Ez a társulás alkotta később a márciusi ifjak néven ismert csoport magvát. 1846 szeptemberében Petőfi megismerte a nagykárolyi megyebálon a 18 éves **Szendrey Júliát** (az erdődi jószágigazgató lánya volt). Egy évvel később házasodtak össze Erdődön Júlia szüleinek tiltakozása ellenére (a mézesheketet Teleki Sándor gróf költői kastélyában töltötték). **1847-ben** kezdődött **Petőfi és Arany János barátsága** (ekkor ismerte meg Petőfi a *Toldit*). 1847 márciusában megjelent Petőfi *Összes költemények* című kötete. Ez év nyarán újra beutazta a Felvidéket. Erről az *Úti levelekben* számolt be (a győri *Hazánk* című folyóiratban). **1848 márciusától** Petőfi **a forradalom tevékeny résztvevője**. Királyellenes verseket írt, népgyűléseket szervezett, támadta a kormány politikáját, szembekerült vezető politikusokkal. Ezzel azonban fokozatosan elvesztette korábbi népszerűségét. Júniusban a szabadszállási képviselő-választásokon ezért nem jutott be a nemzetgyűlésbe. Ebből a kudarcból született meg *Az apostol* című alkotás.

Petőfi és a szabadságharc:

A szabadságharc idején a költő századosi rangot kapott, de egyelőre nem harcoló alakulatoknál teljesített szolgálatot. Ezért rosszindulatú vádaskodások, célzások keresztüzében állt. 1848 végén Debrecenben született meg **Zoltán** nevű **fia**. 1849 januárjában helyezték át Petőfit **Bem tábornok** erdélyi csapatához. A lengyel fővezér segédtisztjévé nevezte ki a költőt, és többször futárszolgálattal menesztette Debrecenbe. A kormány 1849 júliusában Szegedre tette át a székhelyét. Petőfi családjával együtt **Mezőberénybe** ment, és ott töltöttek két hetet (a költő itt írta utolsó költeményét *Szörnyű idők* címmel). Petőfi júliusban csatlakozott újra Bem seregéhez. **1849. július 31-én** tűnt el a **segesvári ütközetben**. Sírjának helye ismeretlen.

Petőfi jelentősebb művei:

- *A helység kalapácsa* (1844)
- *Versek 1842–1844* (1844)
- *Cipruslombok Etelke sírjáról* (1845)
- *János vitéz* (1845)
- *Úti jegyzetek* (1845)
- *Szerelem gyöngyei* (1845)
- *Versek II.* (1845)
- *Felhők* (1846)
- *Tigris és hiéna* (1846; dráma)
- *A hóhér kötele* (1846; regény)
- *Levél Várady Antalhoz* (1846)
- *Összes költemények* (1847; második kiadás: 1848)
- *Úti levelek* (1848)
- *Az apostol* (1848)